

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 126/09-36

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. septembra 2009 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Petra Brňáka a Milana Ľalíka prerokoval sťažnosť T., K., zastúpenej advokátom JUDr. M. V., K.. vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 806/1994 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo T. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 806/1994 p o r u š e n é b o l o .

2. T. K. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Košice I je p o v i n n ý uhradiť T. K. trovy právneho zastúpenia v sume 223,46 € (slovom dvestodvadsaťtri eur a štyridsaťšesť centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. M. V., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažnosti T. K. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 126/09-10 z 29. apríla 2009 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť T. K. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 806/1994.

2. Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vidí sťažovateľka v tomto opísanom skutkovom stave:

Dňa 05. 10. 1994 podala... ako žalobkyňa a spol. na Obvodnom súde Košice I proti sťažovateľovi... ako žalovanému žalobu o odstránenie neoprávnenej stavby. V predmetnej žalobe sa žalobkyňa domáhala odstránenia podľa jej tvrdenia neoprávnenej stavby

sťažovateľa postavenej... Neskôr žalobkyňa zmenou návrhu žiadala event. zriadiť vecné bremeno v prospech žalovaného za peňažnú náhradu...“

Po opísaní chronológie jednotlivých úkonov sťažovateľka ďalej uviedla: *„Okresný súd... svojim postupom v konaní, teda svojou nečinnosťou a neefektívnou prácou porušil základné právo sťažovateľa na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa č. 48 ods. 2 ústavy ako aj právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru...“*

Sťažovateľ sa domnieva, že konanie vedené pod sp. zn. 15 C 806/1994 na Okresnom súde Košice I prebieha neprimerane dlho, t. j. viac ako 13 rokov, a to hlavne v dôsledku nečinnosti súdu v dĺžke 6 rokov od podania návrhu v roku 1994 až do uskutočnenia pojednávania v roku 2000 a v dôsledku ďalšej nečinnosti súdu až do roku 2003, čo možno už len na základe týchto skutočností považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy. Takáto zdĺhavosť konania totiž predlžuje stav právnej neistoty u sťažovateľa ako dotknutej osoby do tej miery, že sa právo na súdnu ochranu sťažovateľa v procesnej pozícii žalovaného stáva iluzórnym, a teda ohrozuje ho vo svojej podstate.“

Svoju žiadosť o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodnila takto: *„Túto svoju žiadosť sťažovateľ odôvodňuje ujmu, ktorá mu vznikla v dôsledku konania okresného súdu, ktorý svojim postupom mu vytvoril právnu neistotu a ani po viac ako 13 rokoch trvania súdneho sporu nie je zrejmý výsledok tohto súdneho konania. V medziobdobí sťažovateľ bol nútený z ekonomických dôvodov previesť predmetné stavby na žalovaného v 3. rade, hoci nevedel predpovedať výsledok súdneho sporu a vyhnúť sa tak prípadným sankciám zo strany kupujúceho za predpokladu vyhovenia žalobe.“*

3. Sťažovateľka navrhla ústavnému súdu, aby vo veci vydal tento nález:

„1. Základné právo T. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 806/1994 porušené bolo.“

2. Okresnému súdu Košice I prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 15C 806/1994 konať vo veci bez zbytočných prieťahov.

3. T. K. priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 200.000,- Sk (slovom: dvestotísíc slovenských korún), ktorú mu je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. T. K. priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 6.732,- Sk (za dva úkony právnej služby á 3.176,- Sk + 190,- Sk paušál), ktoré je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť na účet advokáta JUDr. M. V., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

4. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: za okresný súd jeho predseda listom sp. zn. 1 Spr. V/282/2008 z 18. mája 2009 a právny zástupca sťažovateľky k uvedenému vyjadreniu okresného súdu listom z 8. júna 2009.

4.1 Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení (doručenom ústavnému súdu 26. mája 2009) uviedol:

„... Keďže súdny spor trvá už takmer 15 rokov a vo veci ešte nebolo právoplatne rozhodnuté, musím konštatovať, že k porušeniu práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov došlo. Na tom nič nemení ani skutočnosť, že vec je po skutkovej stránke zložitejšia a vyžiadala si rozsiahle znalecké dokazovanie. V konaní vystupuje na strane žalobcu mnoho subjektov, ktorí v priebehu konania zomreli a súd musel zisťovať okruh právnych nástupcov. Na zistenie skutkového stavu bolo potrebné nariadiť znalecké dokazovania. Tieto skutočnosti mali za následok predĺženie konania.

Prieťahy v konaní boli spôsobené hlavne personálnymi zmenami v osobe vybavujúceho sudcu...

Dňa 7. 5. 2009 súd meritórne rozhodol. Rozsudok doposiaľ nenadobudol právoplatnosť.“

4.2 Právny zástupca sťažovateľky k uvedenému vyjadreniu okresného súdu listom z 8. júna 2009 oznámil, že vzali na vedomie stanovisko predsedu okresného súdu.

5. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných na meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

II.

Zo sťažnosti, jej doplnenia, ako aj z jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento relevantný priebeh a stav predmetného konania:

Žalobný návrh bol podaný okresnému súdu 5. októbra 1994. V žalobe sa žalobcovia domáhali, aby žalovaný v 1. rade odstránil zo sporného pozemku neoprávnenú stavbu (tenisové kurty) z dôvodu, že sporný pozemok bol vyvlastnený ich právnym predchodcom v čase, keď už niektorí z nich boli mŕtvi a nemali spôsobilosť byť účastníkmi správneho konania. S oprávnenými dedičmi po pôvodných vlastníkoch vo vyvlastňovacom konaní nikto nerokoval.

- 4. apríl 1995 – okresný súd vyzval žalobcov, aby zaplatili súdny poplatok za žalobu, a žalovaného v 1. rade vyzval, aby sa vyjadril k žalobe,

- 19. apríl 1995 – žalobcovia žiadali o oslobodenie od súdnych poplatkov,

- 14. február 1997 – žalobcovia žiadali, aby okresný súd pripustil rozšírenie okruhu účastníkov na strane žalovaných o žalovaného v 2. rade (Mesto K.) a súčasne navrhli k pôvodnému žalobnému petitu alternatívny petit s tým, že ak by nebolo účelné odstránenie stavby zo sporného pozemku (pôvodný petit), tak žiadajú, aby bolo rozhodnuté o zriadení časovo neobmedzeného vecného bremena na spornom pozemku v ich prospech,

- 27. júl 2000 – okresný súd uznesením rozhodol o spojení konaní vedených pod sp. zn. 15 C 806/94 a sp. zn. 18 C 417/94 na jedno spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. 15 C 806/94, ďalším uznesením pripustil, aby Mesto K. vstúpilo do konania ako žalovaný v 2. rade, a súčasne nariadil pojednávanie na 5. október 2000,
- 4. október 2000 – okresný súd uznesením rozhodol, že z konania vedeného pod sp. zn. 15 C 806/94 vylučuje na samostatné konanie vec vedenú pôvodne pod sp. zn. 18 C 417/94, pod ktorou sa malo viesť aj naďalej,
- 6. december 2000 – po vypočutí prítomných účastníkov (žalobcu v 11. rade) bolo pojednávanie odročené na neurčito,
- 3. apríl 2003 – došlo k zmene zákonného sudcu,
- 29. september 2003 – okresný súd uznesením priznal oslobodenie od súdnych poplatkov 14 žalobcom a nepriznal ho 6 žalobcom,
- 25. november 2003 – potom, ako žalovaný v 1. rade predložil vyjadrenie k sporu a listinné dôkazy, ktoré boli krátkou cestou doručené ostatným prítomným účastníkom konania, okresný súd kvôli ospravedlnenej neprítomnosti žalovaného v 2. rade pojednávanie odročil na 17. február 2004,
- 17. február 2004 – po vypočutí prítomných účastníkov konania bolo pojednávanie odročené na 23. marec 2004 z dôvodu predvolania svedkyne (JUDr. J. - vedúcej odboru výstavby; v spise nie je doručka o predvolaní svedkyne na ďalšie pojednávanie, pozn.),
- 23. marec 2004 – po vypočutí prítomných účastníkov konania (o svedkyni nie je v zápisnici zmienka, pozn.) bolo pojednávanie na žiadosť právneho zástupcu sťažovateľky a spol. odročené na 17. jún 2004 z dôvodu jeho „*ďalších procesných návrhov vo veci*“ vzhľadom na nové informácie, ktoré odzneli na pojednávaní,
- 27. apríl 2004 – žalobcovia prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadali, aby vzhľadom na nové skutočnosti vyplývajúce z listinných dôkazov predložených žalovanými okresný súd pripustil rozšírenie okruhu účastníkov na strane žalovaných o žalovaného v 3. rade (T. K., s. r. o.), a súčasne predložili formuláciu otázok, ktoré by mal v rámci znaleckého dokazovania zodpovedať súdny znalec,
- 17. jún 2004 – okresný súd uznesením pripustil rozšírenie okruhu účastníkov na strane žalovaných o T. K., s. r. o. (ďalej len „žalovaný v 3. rade“), a súčasne sa konalo pojednávanie, na ktorom boli vypočutí prítomní účastníci konania a vyhlásené uznesenie

o pripustení rozšírenia návrhu o alternatívny petit v zmysle návrhu žalobcov zo 14. februára 1997, následne bolo pojednávanie odročené na neurčito pre účel písomného vypracovania uznesenia vyhláseného na pojednávaní a rozhodnutia o návrhu účastníkov nariadiť vo veci znalecké dokazovanie,

- 11. november 2004 – okresný súd uznesením č. k. 15 C 289/94-150 spojil konanie vedené pod sp. zn. 15 C 806/94 spolu s ďalšími deviatimi konaniami ku konaniu vedenému pod sp. zn. 15 C 289/94 na jedno spoločné na účel vykonania znaleckého dokazovania s tým, že počas znaleckého dokazovania bude spoločné konanie vedené pod sp. zn. 15 C 289/94, a súčasne týmto uznesením ustanovil súdneho znalca z odboru geodézie a kartografie na vypracovanie znaleckého posudku (identifikácia parciel) a žalobcom uložil povinnosť zaplatiť preddavok na znalecké dokazovanie (každý po 1 000 Sk),

- 11. apríl 2005 – súdny znalec (Ing. H.) osobne na okresnom súde prevzal spis sp. zn. 15 C 289/94 (spolu s 10 pripojenými spismi) na účely vypracovania znaleckého posudku,

- 7. júl 2005 – súdny znalec žiadal o predĺženie lehoty na vypracovanie znaleckého posudku do „septembra 2005“,

- 22. júl 2005 – okresný súd uznesením pripojil ku konaniu vedenému pod sp. zn. 15 C 289/94 ďalšie štyri konania na účely znaleckého dokazovania a súčasne predĺžil súdnemu znalcovi lehotu na vypracovanie znaleckého posudku do 30. septembra 2005,

- 25. október 2005 – okresný súd uznesením predĺžil súdnemu znalcovi lehotu na vypracovanie znaleckého posudku o 60 dní,

- 2. január 2006 – súdny znalec predložil okresnému súdu znalecký posudok,

- 3. január 2006 – okresný súd zaslal znalecký posudok na vyjadrenie účastníkom konania,

- 25. máj 2006 – okresný súd uznesením nariadil znalecké dokazovanie súdnou znalkyňou z odboru oceňovania nehnuteľností (Ing. L.), ktorej prikázal, aby do 40 dní vypracovala znalecký posudok ocenenia „vecného bremena, ktoré v spojenom konaní žalobcovia žiadajú zriadiť k jednotlivým častiam nehnuteľností“ (uznesenie nadobudlo právoplatnosť 27. júla 2006),

- 7. september 2006 – súdna znalkyňa si osobne na okresnom súde prevzala spisy,

- 9. október 2006 – súdna znalkyňa predložila okresnému súdu vypracovaný znalecký posudok,

- 10. október 2006 – okresný súd zaslal znalecký posudok na vyjadrenie účastníkom konania,
- 3. máj 2007 – po vypočutí právnych zástupcov účastníkov konania a zistení, že dvaja zo žalobcov zomreli, bolo pojednávanie vo veci vedenej pod sp. zn. 15 C 806/94 odročené na neurčito,
- úradným záznamom z 28. novembra 2007 bolo poznamenané oznámenie odročenia pojednávania z 30. novembra 2007 na 18. január 2008; do súdneho spisu bol založený doplnok č. 4 k znaleckému posudku č. 15/2005 súdneho znalca Ing. M. H., PhD.,
- okresný súd vykonal 25. januára 2008 súdne pojednávanie,
- okresný súd vykonal 29. februára 2008 súdne pojednávanie za účasti právnych zástupcov účastníkov konania, oboznámil sa s obsahom spisu a pojednávanie odročil na neurčito z dôvodu predloženia spisu Krajskému súdu v Košiciach, aby rozhodol o námietke zaujatosti sudkyne, ktorú vzniesol právny zástupca žalovaného v 3. rade,
- 18. apríl 2008 - do spisu bol založený nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 298/07-38.
- okresný súd vykonal 16. mája 2008 súdne pojednávanie, na ktorom uznesením č. k. 15 C/289/1994-262 rozhodol o vylúčení vecí spojených do konania na samostatné konania pod týmito spisovými značkami: 15 C 252/94, 15 C 258/94, 15 C 313/94, 18 C 417/94, 15 C 681/94, 15 C 789/94, 15 C 790/94, 15 C 792/94, 18 C 805/94, 15 C 806/94, 15 C 817/94, 15 C 820/94, 15 C 821/94, 15 C 830/94, ďalej vykonal dokazovanie výsluchom znalcov a pojednávanie odročil na 3. jún 2008,
- okresný súd uzneseniami č. k. 15 C/289/1994-545 a č. k. 15 C/289/1994-547 z 28. apríla 2008 rozhodol o odmene a náhrade hotových výdavkov znalcom,
- 30. júna 2008 bol do spisu založený nález ústavného súdu č. k. I. ÚS 95/08-48,
- termín nariadeného pojednávania bol zmenený na 11. august 2008,
- okresný súd vykonal 11. augusta 2008 súdne pojednávanie za účasti právnych zástupcov účastníkov konania, po oboznámení sa so spisom a pripojeným spisom sp. zn. 15 C 289/94 pojednávanie odročil na 8. september 2008,
- okresný súd vykonal 8. septembra 2008 súdne pojednávanie a pojednávanie odročil na 16. október 2008 z dôvodu predvolania právnych nástupcov pôvodných žalobcov,
- 7. októbra 2008 bola spísaná zápisnica, v ktorej sa konštatuje, že na výsluch sa nedostavili predvolaní právni nástupcovia po neb. M. B.,

- okresný súd vykonal 6. októbra 2008 súdne pojednávanie, na ktorom vypočul účastníkov konania a ich právnych zástupcov, odročil ho na 4. november 2008 z dôvodu vypočutia znalca,
- žalobcovia podaním okresnému súdu 28. októbra 2008 navrhli súdu zmenu žalobného petitu,
- okresný súd vykonal 4. novembra 2009 súdne pojednávanie, na ktorom vypočul účastníkov konania a ich právnych zástupcov, a odročil ho na neurčito z dôvodu doplnenia znaleckého dokazovania,
- okresný súd uznesením č. k. 15 C/806/1994-345 z 27. novembra 2008 uložil súdnemu znalcovi Ing. M. H., PhD., dopracovať znalecký posudok do 15. januára 2009,
- žalobcovia podaním okresnému súdu 11. decembra 2008 oznámili úmrtie žalobcu v 11. rade a navrhli zmenu žalobného petitu,
- úradným záznamom vyhotoveným 21. januára 2009 je poznamenaná urgencia znalca, aby podal znalecký posudok,
- úradným záznamom vyhotoveným 23. januára 2009 je poznamenaná žiadosť súdneho znalca o predĺženie lehoty na vypracovanie posudku,
- úradným záznamom vyhotoveným 3. februára 2009 je poznamenaná účasť konajúceho sudcu a asistentky na obhliadke objektov, ktorú zvolal znalec,
- podaním okresnému súdu 16. februára 2009 súdny znalec predložil vypracovaný znalecký posudok č. 4/2009, geometrický plán spolu s vyúčtovaním odmeny,
- 19. februára 2009 okresný súd zaslal účastníkom sporu na vyjadrenie znalecký posudok č. 4/2009 spolu s vyúčtovaním odmeny znalca, aby sa k nim vyjadrili v lehote 15 dní,
- okresný súd uznesením č. k. 15C/8061994-391 zo 16. marca 2009 rozhodol o odmene a náhrade hotových výdavkov znalcovi Ing. M. H., PhD.,
- okresný súd vykonal 2. apríla 2009 súdne pojednávanie, na ktorom vypočul právnych zástupcov a znalca, a odročil ho na 7. máj 2009 z dôvodu doplnenia znaleckého dokazovania,
- žalobcovia podaním okresnému súdu 6. apríla 2009 navrhli zmenu žalobného petitu,
- podaním okresnému súdu 9. apríla 2009 súdny znalec predložil dopracovaný geometrický plán,
- okresný súd vykonal 7. mája 2009 súdne pojednávanie, na ktorom rozhodol vo veci samej,

- podaním 11. mája 2009 žalobcovia predložili okresnému súdu návrh na priznanie trov právneho zastúpenia.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne

až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

6. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priesťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

6.1 Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, predmetom konania vedeného okresným súdom je rozhodovanie o nároku žalobcov na odstránenie neoprávnenej stavby, resp. alternatívne o zriadení vecného bremena. Po právnej stránke ide o vec, ktorá

patrí k štandardnej agende všeobecných súdov. Vzhľadom na nutnosť nariadenia znaleckého dokazovania, ako aj so zreteľom na vstupovanie ďalších účastníkov do konania v súvislosti s právnym nástupníctvom po zomrelých žalobcoch možno napadnuté konanie považovať po skutkovej stránke za zložitejšie.

6.2 Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd pri preskúmaní spisu nezistil žiadnu okolnosť, ktorou by s'ťažovateľka prispela k zbytočným priet'ahom v konaní. Je nesporné, že v priebehu konania do konania vstúpili viacerí právni nástupcovia pôvodných žalobcov, avšak ústavný súd už v súvislosti so zmenou účastníkov konania v predchádzajúcej judikatúre uviedol, že „navrhovatelia môžu uplatňovať právo na konanie bez zbytočných priet'ahov aj pre štádium konania, ktoré predchádzalo zmene účastníkov“ (napr. IV. ÚS 403/04, II. ÚS 95/06). V súvislosti s celkovými priet'ahmi v konaní ale ústavný súd do istej miery zohľadnil menenie petitu zo strany žalobcov, či rozširovanie žaloby na ďalších žalovaných.

6.3 Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu práva s'ťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup samotného okresného súdu. Pri skúmaní skutočnosti, či v dôsledku jeho postupu došlo k porušeniu uvedeného základného práva, ústavný súd zistil, že to tak je, a to napriek skutočnosti, že plynulému postupu nebránila žiadna zákonná prekážka v konaní (II. ÚS 3/00, III. ÚS 46/04). Ústavný súd zároveň pri posudzovaní prihliadal aj na § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Z dosiaľ vykonaných úkonov súdu vyplýva, že okresný súd konal vo veci s'ťažovateľky neefektívne, nekoncentrovane a neprímerane dlho, čo charakterizuje konanie okresného súdu vedené pod sp. zn. 15 C 806/94 ako celok, a preto ústavný súd nepovažuje

za potrebné hodnotiť sporadické úkony okresného súdu (nariadenie pojednávania po 6 rokoch, rozhodnutie o žiadosti o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov po 8 rokoch, nariadenie znaleckého dokazovania po viac ako 10 rokoch atď.).

Ústavný súd ďalej prihliadol najmä na skutkový stav zistený v konaniach pred ústavným súdom sp. zn. II. ÚS 112/07, III. ÚS 298/07, I. ÚS 95/08, keďže ide o podobné konanie okresného súdu.

Obranu okresného súdu spočívajúcu v personálnych problémoch (zmena zákonného sudcu) ako dôvodu, ktorý by mal byť objektívnou príčinou spôsobujúcou prieťahy v konaní, ústavný súd neakceptoval. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. II. ÚS 48/96, II. ÚS 52/99, III. ÚS 17/02) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezabavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní.

Uvedené skutočnosti jednotlivo ani vo vzájomnej spojitosti nemôžu odôvodňovať celkovú neprimeranú dĺžku posudzovaného súdneho konania, ktoré doteraz predstavuje viac ako 15 rokov.

Napokon predseda okresného súdu uznal oprávnenosť sťažnosti, keď vo svojom vyjadrení uviedol: „... spor trvá takmer 15 rokov a vo veci ešte nebolo právoplatne rozhodnuté, musím konštatovať, že k porušeniu práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov došlo.“

7. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 806/94 došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva

na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

8. Aj napriek zisteniu ústavného súdu, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom, neprikázal mu, aby vo veci sp. zn. 15 C 806/94 konal bez zbytočných prietáhov vzhľadom na to, že táto povinnosť mu už bola uložená nálezom ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 112/07 zo 4. septembra 2007 a 7. mája 2009 okresný súd rozhodol vo veci samej.

9. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovateľka v sťažnosti žiadala priznať primerané finančné zadost'učinenie v sume 6 638,78 € (200 000 Sk) z dôvodov uvedených v I. časti odôvodnenia nálezu.

Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Zohľadňujúc predovšetkým obdobie, v ktorom došlo k zbytočným prietahom, zložitost' veci, správanie sťažovateľky ako účastníka konania a povahu prerokúvanej veci, ktorá je predmetom posudzovaného konania, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade bude pre sťažovateľku priznanie finančného zadost'učinenia v sume 1 000 €

primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (§ 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde), tak ako je uvedené v bode 2 výroku nálezu; vo zvyšnej časti sťažnosti ústavný súd nevyhovел (bod 4 výroku nálezu).

10. Ústavný súd rozhodol napokon podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním advokátom JUDr. M. V. v konaní pred ústavným súdom.

Právny zástupca sťažovateľky vykonal v roku 2008 dva právne úkony vo veci samej, a to prevzatie a príprava a podanie sťažnosti 30. júna 2008. Odmena za jeden úkon právnych služieb v zmysle § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) je 1/6 z výpočtového základu. Za jeden právny úkon vykonaný v roku 2008 patrí advokátovi odmena z výpočtového základu 632,54 € (19 056 Sk), t. j. 105,42 € (3 176 Sk) a režijný paušál 6,30 € (190 Sk), teda spolu 111,23 € (3 366 Sk). Odmena advokátovi za poskytnuté služby v konaní pred ústavným súdom v roku 2008 (za 2 úkony právnych služieb a 2 x paušálna náhrada) predstavuje celkovú sumu 223,46 € (6 732 Sk).

Za právny úkon vykonaný v roku 2009 ústavný súd nepriznal odmenu advokátovi, lebo jeho podanie z 8. júna 2009 nemá ústavnoprávny obsah pre priznanie odmeny.

Celková odmena advokátovi za právne zastúpenie pred ústavným súdom predstavuje sumu 223,46 € (6 732 Sk), ktorú je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcovi sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde).

11. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. septembra 2009